

mere effektiv og selvstændig europæisk flåde, vil man måske ovenikøbet komme til at opleve den amerikanske flåde som direkte overflødig i europæiske farvande.

I så fald vil europæiske flåder skulle begynde at spille en mere central rolle i forsvaret af de nordeuropæiske farvande helt ud i fremskudte positioner. Denne udvikling er igang.

Der er for nyligt dukket forskellige rapporter op om, at den norske flåde sammen med den britiske, hollandske og tyske, har udviklet et nyt strategisk koncept, Sub-Concept for the Northern Maritime Region 2000-2010, som er indeholdt i det europæiske European Maritime Concept 2010. Det nye koncept vurderes at kunne garantere et vestligt flådenærvær i Norskehavet i en tidlig fase af en konflikt, men uden at det behøver at optrappe en sådan.²²⁾

Styrken, der kaldes Standing Naval Force Europe, er opbygget omkring de tre britiske INVINCIBLE-hangarskibe, som udover den britiske flåde eskorteres af bl.a. hollandske fregatter (samt muligvis vesttyske ubåde af 212-klassen). Opgaven for denne styrke skulle være at forhindre en hurtig fremrykning af sovjetiske flådestyrker ud i Norskehavet, mens landbaserede britiske og vesttyske Tornado jagerbombefly skulle have til opgave at møde Backfire-bombefly fra den sovjetiske flådes flystyrker.

Norsk presse har for nyligt rapporteret, at Norge faktisk forhandler med Storbritannien om udstationering af Tornadobombefly i Nordnorge.²³⁾

Noget væsentligt ved Standing Naval Force Europe skulle være, at den ikke ville blive set som en trussel mod Sovjets vitale baser på Kola-halvøen. Denne styrke vil endvidere kunne være på plads i Norskehavet, før en amerikansk styrke kan nå frem, og vil reducere afhængigheden af en amerikansk beslutning af at sætte sine store hangarskibe ind på nordflanken i den indledende fase i en krig.

Status for USSRs flåde

Også den sovjetiske flåde undgik omfattende forandringer i 1980'erne. Sovjet opbyggede i 1950'erne og 1970'erne en kolossal flåde centre-

ret omkring flere hundrede undervandsbåde. Et virvar af forskellige klasser strømmede i disse år ud fra sovjetiske værfter og gav i vesten næring til mistanke om, at Sovjet ikke blot havde defensive intentioner til søs.

Alligevel var det en meget anderledes flåde i forhold til den vestlige, hvilket var en kombination af, at den var bygget til andre opgaver og at sovjetisk militær teknologi var vesten langt underlegen. I erkendelse af flådens begrænsede konventionelle kapacitet byggede Sovjet et væld af fartøjer og fyldte dem med atomvåben.

Godt nok havde og har Sovjet en kolossal kapacitet til søs, men påstandene om en rigtig høj-søflåde kræver nu engang andet og mere end det at kunne sejle til Cuba en gang imellem, for at det har nogen væsentlig militær betydning. Den sovjetiske flåde er slet ikke bygget til høj-sø-operationer, men til at skabe problemer for andre flåder i kystnære områder.

I begyndelsen og midten af 1980'erne oplevede man her i de nordlige farvande nogle af de største sovjetiske flådeoperationer nogensinde. Det var tydeligt, at Sovjet var bekymret over vestlige strategier i nordlige farvande, og de sovjetiske øvelser øvede primært forsvar mod angribende hangarskibsgrupper, støttet af ubåde og landbaserede langtrækkende bombefly.

Nedskæringerne

Men med Gorbatsjovs ankomst på den politiske scene ændrede billedet sig i midten af 1980'erne. Siden 1986 har Sovjet indskrænket omfanget af sine flådeoperationer verden over drastisk, og også i 1989 fortsatte det operationelle tempo med at falde. Den sovjetiske flåde tilbringer nu mere tid i havn og for anker og mindre tid til søs.

I nordiske farvande er operationerne blevet mere end halveret, og piloter på britiske overvågningsfly fortalte i forbindelse med SHARP SPEAR 89 øvelsen i september sidste år, at bortset fra såkaldte spionskibe så havde de ikke set et sovjetisk krigsskib i fem måneder. Og omkring det islandske luftrum rapporteres der om næsten fravær af sovjetiske bombefly.

Sovjet har tydeligvis indført et meget anderledes operationelt mønster og en ny taktik. Flå-